

ADRIAN ANDREI
ANNAMARIA ANDREI

Situat la aproximativ 30 km de Caransebes, Masivul Tarcu este relativ ușor accesibil. Cea mai simplă cale de acces este pe șoseaua asfaltată Caransebes-Borlova care se continuă până la stația de telescaun care deservește Stațiunea Muntele Mic. Odată depășită stația de telescaun, se poate ajunge la stația Meteo Cuntu (1550 m) pe două căi, fie urmând un drum forestier, fie o potecă prin pădure.

Poteca relativ marcată, care duce la stația Meteo Cuntu oferă posibilitatea observării vegetației și faunei în mai multe tipuri de ecosisteme. Se pot întâlni aici păduri în amestec de stejar, artar și fag, continuate pe verticală cu făgete pure urmate de amestec de fag cu molid. La limita superioară a pădurii, la altitudinea 1100-1500 m întâlnim păduri de molid. Este impresionantă abundența de păsări întâlnite aici pe un traseu care poate fi străbătut în câteva ore.

Dincolo de stația Meteo Cuntu vegetația lemnoasă dispare, cu excepția câtorva tufe de ienuperis (*Juniperus communis*), locul acestora fiind luat de graminee (*Deschampsia caespitosa*, *Nardus stricta*). Datorită pășunatului excesiv, în multe locuri stratul subtire de sol brun-podzolic s-a erodat, dezvelind stânci și grohotisuri care au fost acoperite de mușchi și licheni.

Masivul Tarcu este compus din mai multe vârfuri impunătoare: Tarcu 2190 m, Mătania 2160 m, Blaju 2165 m și altele. Întâlnim aici un ecosistem puternic influențat de factori fizici extremi. Temperaturile medii anuale sunt 0,5-1°C. În lunile de iarnă se înregistrează frecvent temperaturi de -25°C însoțite de vânturi cu viteze de 100-200 km/h, statul de zăpadă persistând opt luni pe an. Temperatura medie în lunile de vară este de 8-10°C, iar precipitațiile însumează 1300 mm pe an.

Puternicul filtru de biotop, materializat în condițiile extreme mai sus menționate a dus la formarea unui ecosistem de pajști asemănător tundrelor subpolare, între altitudinile 1800-2200 m. O asemenea pajște

alpină, cu o productivitate primară redusă, formată prin corelarea unui număr restrâns de specii vegetale și animale, nu poate susține decât un număr mic de consumatori pe nivelurile trofice superioare. Prezența turmelor de oi însoțite de câini este în acest context explicația dispariției caprei negre (*Rupicapra rupicapra*) din acești munți.

Aceeași ofertă trofică redusă a modelat și structura avifaunei cuibăritoare în această regiune.

În perioada 1996-1997 am parcurs de șase ori diverse trasee în Masivul Țarcu, atât pe crestele din zonă cât și pe vârfurile aferente. Am reușit să acoperim sistematic perioada mai-august. Zona cercetată are o suprafață de 25 km² și este cuprinsă între altitudinile 1700-2190 m, centrul acesteia fiind Vârful Țarcu. Am făcut observații cu binoclul și luneta asupra speciilor de păsări din zonă și în principal asupra celor cuibăritoare. Având avantajul unor puncte de observare cu vizibilitate de 360° și al instrumentelor optice de mare putere ne-am făcut o imagine asupra particularităților de penaj și a numărului de exemplare existente.

Am identificat mai multe specii de păsări dar numai trei dintre acestea au cuibărit în aria studiată.

Oenanthe oenanthe L. 1758 - Pietrarul sur. Este omniprezent în pajistile de munte studiate. Această specie își face apariția în regiune în perioada 1-15 mai, iar în iunie cuibărește deja. Este de remarcat disputa masculilor pe teritoriile de cuibărit aflate pe pante cu expoziție sudică la altitudinea 1500-1700 m. Aceste teritorii sunt mai devreme încălzite de soare oferind resurse trofice mai bogate și posibilitatea cuibăritului mai timpuriu. Masculii subdominanți au ocupat teritoriile cu expoziție estică sau vestică, niciodată nordică, acestea din urmă fiind vizitate doar în căutare de hrană.

Aceeași preferință pentru pante cu expoziție sudică, deși la altitudini mai mari, am observat-o la celelalte două specii cuibăritoare.

Prunella collaris (Scop 1769) - Brumărița de stâncă. Ne este imposibil să apreciem dacă populația locală este migratoare sau nu. Probabil că avem de a face cu o migrație pe verticală. La data de 3.05.1996, cea mai timpurie vizită a noastră, mai multe exemplare de brumăriță se aflau la altitudinea de 1900 m deși stratul de zăpadă nu era topit. Cele cinci exemplare se hrăneau izolat în iocurile în care vântul a spulberat zăpada dezgolind smocuri de iarbă și pietre.

Eremophila alpestris balcanica (Reichenow 1895) - Ciocârlia urechetă balcanică. În ciuda penajului particular, având dungi în negru pe fond galben în zona capului și ceafa rozulie, această specie este

remarcabil ascunsă între pietrele cenușii acoperite de licheni gălbui. Am găsit această specie cuibărind la altitudini între 1700-2200 m. La 3.05.1996 un grup de 22 exemplare erau prezente în vecinătatea stației Meteo Țarcu la altitudinea 2100 m, căutându-și hrana în locurile unde zăpada era spulberată de vânt sau chiar în zăpadă, acolo unde grosimea acesteia nu depășea 10 cm.

În întreaga arie studiată am întâlnit această specie fiind de presupus că ar cuibări și în muntii Godeanu și Retezat. Se pare că avem de a face cu o populație insulară, cea mai aproape regiune de cuibărit a subspeciei "balcanică" fiind în Munții Balcani la granița dintre Bulgaria și Grecia.

Nu deținem informații despre migrația acestei populații, ea fiind aparent sedentară. În cazul că se va adeveri acest fapt, e de presupus evoluția spre formarea unei subspecii separate, diferită de subspeciile "*balanica*" în Balcani, "*penicillata*" din Asia Mică, "*atlas*" din Nordul Africii și "*flava*" din Scandinavia.

În evaluarea mărimii populațiilor cuibăritoare în Masivul Țarcu am obținut următoarele rezultate:

<i>Oenanthe oenanthe</i>	60 - 80 de perechi
<i>Prunella collaris</i>	20 - 30 de perechi
<i>Eremophila alpestris</i>	60 - 70 de perechi

Nu putem încheia fără să ne propunem continuarea cercetărilor, eventual privind migrația și măsurătorile biometrice asupra ciocârliei urecheate.

BREEDING BIRDS IN THE ALPINE PASTURES OF MT. ȚARCU

Summary

Situated at 30 km east of Caransebeș, Mt. Țarcu has an altitude of 2190 m. The high pasture tundra-like ecosystem is breeding ground for aprox. 60-70 pairs of Shore larks (*Eremophila alpestris*), 20-30 pairs of Alpine accentors (*Prunella collaris*) and 60-80 pairs of Northern wheatears (*Oenanthe oenanthe*). Extremely interesting is the local population of Shore larks which is apparently resident and possible a subspecies undescribed yet.

BIBLIOGRAFIE

- CRAMP, S., 1977 - *The Birds of the Western Palearctic Oxford Jonsson*,
L. 1992 Birds of Europe Princeton.
1980, *Ecosistemele din România*, Editura Ceres Bucuresti.

Adresa autorilor:
ADRIAN ANDREI
ANNAMARIA ANDREI
Str. Tulnicului 6/23
1900 - Timisoara
ROMÂNIA.